

**TINERI ȘI TINERET
ÎN ROMÂNIA SOCIALISTĂ
Identitate, ideologie
și dinamici socio-culturale**

**Mioara Anton,
Bogdan Cristian Iacob, Cristian Vasile
(coordonatori)**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**Tineri și tineret în România socialistă : identitate, ideologie și****dinamici socio-culturale** / coord.: Mioara Anton, Bogdan Cristian Iacob,

Cristian Vasile. - Târgoviște : Cetatea de scaun, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-537-555-0

I. Iacob, Bogdan Cristian

II. Vasile, Cristian

II. Anton, Mioara (coord.)

316

Toate drepturile de reproducere, integral sau parțial, prin orice mijloace, inclusiv stocarea neautorizată în sisteme de căutare sunt rezervate. Reproducerea se poate face doar cu acordul scris al editurii, cu excepția unor scurte pasaje care pot constitui obiectul recenziilor și prezentărilor.

ISBN 978-606-537-555-0

Copyright Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2022

email: editura@cetateadescaun.ro, www.cetateadescaun.ro

<https://www.facebook.com/EdituraCetateadeScaun><https://www.instagram.com/edituracetateadescaun/>**Cuprins**

Introducere

Mioara ANTON, Cristian VASILE, Bogdan C. IACOB..... 7

Îngrijire și ajutor umanitar pentru copiii greci evacuați în România după cel de-Al Doilea Război Mondial

Beatrice SCUTARU 29

Evoluția învățământului superior bucureștean între 1965-1982.

Studiu de caz arhiva Comitetului de Partid al Centrului Universitar București

Valentin MAIER 56

Propaganda oficială comunistă și producția editorială pentru tineret sub regimul Ceaușescu, 1965-1989

Cristian VASILE..... 78

Ce se întâmplă cu tineretul? Industrializare, schimbări generaționale și limitele planificării la finele anilor 1960 în România

Mara MĂRGINEAN..... 103

„La Nueva Canción política”. „Cenaclul Flacăra”, analogii și filiații latino-americane (1968-1973)

Andrada FĂTU-TUTOVEANU 123

Tinerii și sexualitatea în România Comunistă. Manualele de educație sexuală

Luciana M. JINGA..... 135

Tineret și socializare politică în România anilor 1970 și 1980

Manuela MARIN..... 159

Întoarcerea la autohtonism. Tânăra generație între cultura alternativă și îndoctrinarea ideologică

Mioara ANTON..... 199

Piața alternativă de produse media în România anilor '80:
consumul media al tineretului

Alexandra BARDAN.....233

Elite ale mișcării artistice de tineret în „Epoca de Aur”. Studiu de
caz: Atelier 35

Cosmin NASUI.....259

Lista abrevierilor309

Prezentare autori 311

Introducere

Mioara ANTON, Cristian VASILE, Bogdan C. IACOB

Volumul *Tineri și tineret în România socialistă. Identitate, ideologie și dinamici socio-culturale* explorează o dimensiune a trecutului recent mai puțin cercetată de specialiștii în științele sociale și umaniste (istorici, sociologi, antropologi sau politologi): statutul, rolurile și subiectivitatea tineretului în socialismul de stat. Contribuțiile reunite în acest volum analizează strategiile puterii comuniste pentru integrarea tinerei generații în proiectele de inginerie socială precum societatea multilateral dezvoltată, omul nou sau planurile cincinale¹. Importanța temei este accentuată de

¹ Pentru studii de caz despre țările fostului „lagăr socialist”: Laszlo Kurti, *Youth and the State in Hungary: Capitalism, Communism and Class*, London, Pluto Press, 2002; Alexei Yurchak, *Everything Was Forever, Until It Was No More: The Last Soviet Generation*, Princeton NJ., Princeton University Press, 2006; Karin Taylor, *Let's Twist Again: Youth and Leisure in Socialist Bulgaria*, Münster, Lit Verlag, 2006; Anna Saunders, *Honecker's Children: Youth and Patriotism in East(ern) Germany, 1979-2002*, Manchester, Manchester University Press, 2007; Sándor Horváth, „Wild West”, „Gangster” and „Desperado” Feelings: The Perception of the „West” in Youth Subcultures in Hungary in the 1960s, în „East Central Europe”, vol. 38, nr. 2-3, 2011, pp. 180-198; Amanda Jeanne Swain, *From the Big Screen to the Streets of Kaunas: Youth Cultural Practises and Communist Party Discourse in Soviet Lithuania*, în „Cahiers du Monde Russe”, vol. 54, nr. 3-4, 2013, pp. 467-490; William Jay Risch, *Youth and Rock in the Soviet Bloc: Youth Cultures, Music, and the State in Russia and Eastern Europe*, Lanham, MD., Lexington Books, 2014; Zdeněk Nebřenský, *From International Activity to Foreign Tourism: East-West Interaction, Czechoslovak Youth Travel, and Political Imagination after Stalin*, în „East European Politics and Societies”, vol. 29, nr. 1, 2015, pp. 147-167; Catherine J. Plum, *Antifascism after Hitler: East German Youth and Socialist Memory, 1949-1989*, New York, Routledge, 2015; Ljubica Spaskovska, *The Last Yugoslav Generation: The Rethinking of Youth Politics and Cultures in Late Socialism*, Manchester, Manchester University Press, 2017; Elidor Mēhilli, *Globalized Socialism, Nationalized Time: Soviet Films, Albanian Subjects, and*

Yurchak, Alexei, *Everything Was Forever, Until it Was No More. The Last Soviet Generation*, Princeton, Princeton University Press, 2006.

Îngrijire și ajutor umanitar pentru copiii greci evacuați în România după cel de-Al doilea Război Mondial

*Care and Humanitarian aid for Greek Children Evacuated to
Romania after the Second World War*

Beatrice SCUTARU

Abstract: During the Greek civil war (1947-1949), officials of the Greek communist party decided – for humanitarian and military reasons – to evacuate children from the war zone. Communist countries in East-Central Europe accepted to provide care for the 20.000 children evacuated by the Democratic Army. Many of the children lived, at least in the first years of their exile, apart from their parents, in state institutions. Almost 6.000 children were resettled in children's homes/colonies in Romania, until 1957 when they integrated the national educational system or the workforce. Some of these refugee children lived all their lives in Romania, while others returned to their home country or continued their migration journeys. Most were initially cared for in large, state-run institutions. While there is considerable research on institutionalisation, especially during the 1980s and after the 1989 revolution, very little is known of the system prior to that. The chapter explores the first stages of the Romanian child protection system, set up after the communist take-over. Moreover, by focusing on the care and aid Romania provided to these refugees during the first years of their stay in the country, the contribution expands our knowledge of a neglected actor in histories of humanitarianism. The Romanian Communist Party and the Red Cross, with support and guidance from the Greek Committee for Child Support, along with specially trained teachers and

professional caregivers were responsible for the children's well-being and education.

Keywords: *child protection, refugees, humanitarian aid, Greek civil war, Cold War.*

Introducere

Eleni s-a născut, în 1937, într-un sat din nordul Greciei. Evacuată împreună cu una dintre surori, în 1948, Eleni a petrecut câteva luni în Albania înainte de a pleca mai departe, cu un grup de copii și tineri, spre Iugoslavia și, în sfârșit, în România. Convoiu s-a oprit mai întâi la Arad, unde copii au primit mâncare, apă, și ajutor de urgență, după care au fost transportați cu trenul la Sinaia (1949). După două luni de tratament la o casă de odihnă, Eleni era trimisă la o colonie special organizată pentru copii greci și macedoneni. Trei ani mai târziu, în 1952, Eleni începea studiile la o școală profesională, fiind mai târziu repartizată la Electroputere Craiova unde a lucrat toată viața. La nivel personal, Eleni și-a construit o nouă familie în România (s-a căsătorit și a avut doi copii și doi nepoți), alături de care a decis să rămână chiar și când Grecia a permis și facilitat întoarcerea în țara natală¹. Eleni a fost unul din miile de copii forțați să părăsească nordul Greciei la sfârșitul anilor 1940 pentru a scăpa de conflictul dintre guvernul anticomunist de la Atena și Armata Democrată a Greciei (DSE), ramura militară a Partidului Comunist Grec (KKE). Războiul civil grec (1946-1949) a provocat, pe lângă pierderi umane și pagube materiale enorme, și deplasări masive de populație atât la nivel intern, cât și internațional. La începutul anilor 1950, aproximativ 100.000 de refugiați din războiul civil grec

¹ Interviu din 2013, 2014, citat în Gabriela Boangiu, *Povestirea vieții – identitate și alteritate pe parcursul războiului civil elen din 1946-1949*, în *Incursiuni în imaginar*, vol. 8, 2017, pp. 37-45. Începând cu 1974, Grecia a cunoscut o perioadă de liberalizare și a acordat amnistie tuturor celor ce au luptat împotriva regimului anti-comunist în timpul războiului civil. Aceasta a permis întoarcerea multor refugiați greci în țara natală.

trăiau în țările blocului de comunist. Dintre aceștia, circa 20.000 erau copii².

În primăvara lui 1948 a început evacuarea copiilor³ către statele comuniste vecine - Albania, Bulgaria și Iugoslavia - de acolo continuându-și călătoria mai departe spre Ungaria, România, Polonia, Cehoslovacia. Procesul a durat până în 1949. Toate țările din blocul comunist au primit și oferit ajutor copiilor greci și macedoneni evacuați din Grecia cuprinsă de războiul civil. Aproape 6.000 de copii au fost plasați în case de copii în România până când s-au integrat în sistemul național de învățământ sau în cel de muncă. Unii dintre aceștia au trăit toată viața în România, în timp ce alții s-au întors în țara de origine sau au emigrat spre alte țări din Europa și în Statele Unite. Toți au fost, însă, luați în grijă de către stat. Acest capitol examinează tipul de protecție și ajutor umanitar oferit de România copiilor și tinerilor strămutați mai mult sau mai puțin forțat din cauza războiului civil din Grecia. România, și Estul Europei, în general, sunt percepute și cercetate în special ca spații care au avut nevoie și au primit ajutor umanitar în momente dificile (foamete, cutremure, inundații)⁴. Studiul nostru asupra României ca țară ce oferă îngrijire și ajutor unui grup de refugiați oferă o nouă perspectivă asupra „Estului” și extinde cunoștințele noastre despre un actor neglijat din istoria umanitarismului.

Războiul civil grec a fost unul dintre primele câmpuri de luptă ale Războiului Rece. Ca urmare, asistența umanitară oferită a fost politizată, un proiect politic ce combină umanitarismul cu planificarea

² Loring Danforth, Riki van Boeschoten, *Children of the Greek Civil War. Refugees and the Politics of Memory*, Chicago și London, University of Chicago Press, 2011.

³ În acest capitol, copii sunt definiți toți refugiații greci și macedoneni cu vârsta cuprinsă între 0 și 18 ani.

⁴ Gautier Pirotte, *L'épisode humanitaire roumain: construction d'une 'crise', état des lieux et modalités de sortie*, Paris, l'Harmattan, 2006; Beatrice Scutaru, *Local practices of humanitarian aid: Pharmaciens sans frontières Anjou in Romania*, în „Eastern Journal of European Studies” vol. 5, nr. 2, 2014; Beatrice Scutaru, *Images d'enfants roumains et médias occidentaux. La construction d'une cause (1989-1990)*, în „Relations internationales”, vol. 161, nr. 2, 2015, pp. 95-112.

de stat și o agendă socialistă⁵. Sprijinul „frățesc” acordat Partidului Comunist Grec și refugiaților de către țările din noul bloc de Est poate fi văzut ca parte a unei politici de solidaritate internaționalistă și revoluționară, influențată de conflictele Războiului Rece și de interesele naționale în materie de politică externă. Această realitate se reflectă în criteriile de acceptare a străinilor care solicitau azil: refugiații nu au primit azil individual, ci au fost acceptați colectiv în țările gazdă datorită bunăvoinței conducerii comuniste, a cărei decizie a fost pur arbitrară. Nefiind recunoscuți oficial ca refugiați sau acoperiți de Convenția de la Geneva (1951), grecii și macedonenii aveau statutul juridic de „apatrizi” și au rămas dependenți de bunăvoința regimurilor comuniste, fără drepturi individualizate sau posibilitatea de a se baza pe o protecție juridică instituționalizată, independentă de executiv⁶. În ciuda statutului juridic precar, populația strămutată a fost, în general, bine îngrijită în țările gazdă⁷.

Majoritatea copiilor și tinerilor au fost plasați inițial în instituții mari, de stat, acel tip de instituții care reprezintă, în imaginarul colectiv național și internațional, sistemul defectuos de îngrijire și protecție a copiilor în România. Dacă instituționalizarea copiilor și groaznicele sale efecte au fost amplu cercetate, mai ales pentru perioada post-1989⁸, puține studii se concentrează, însă, pe

⁵ Julia Reinke, Nikola Karasova, *Soudruzi, nebo uprchlíci? Děti řecké občanské války v NDR a Československu*, în „Dějiny a současnost”, vol. 2, 2021, pp. 15-18.

⁶ Patrice G. Poutrus, *Asylum in Postwar Germany's Refugee Admission policies and Their Practical Implementation in the Federal Republic and the GDR Between the Late 1940s and the Mid-1970s*, în „Journal of Contemporary History”, vol. 49, nr. 1, 2014, pp. 124-125. Julia Reinke, Nikola Karasova, *op. cit.* În România, începând din 1954, cei mai mulți emigranți greci au devenit cetățeni români, ceea ce le-a facilitat ascensiunea socială și profesională.

⁷ Loring Danforth, Riki van Boeschoten, *Children of the Greek Civil War. Refugees and the Politics of Memory*, Chicago și London, University of Chicago Press, 2011, p. 69.

⁸ Luciana M. Jinga, Florin S. Soare (ed.) *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu*, vol. 2, *Instituții și practici*, Iași, Polirom, 2001; Yves Denéchère, Beatrice Scutaru *International Adoption of Romanian Children and Romania's Admission to the European Union (1990-2007)*, în „Eastern Journal of European Studies”, vol. 1, nr. 1, 2010, pp. 135-151; Luciana M. Jinga, *The Never Forgotten*

perioada de început a regimului comunist. Obiectivul acestui capitol este de a contribui la această bogată literatură cu o analiză ce se concentrează pe primii ani ai regimului comunist (1948-începutul anilor 1950), moment de mare schimbare la nivel politic, economic, cultural, social etc. Aceasta va permite o mai bună înțelegere a primilor pași urmați în stabilirea unui nou sistem de protecție a copilului.

Utilizând în principal arhivele Crucii Roșii Române, principalul organism care s-a ocupat de refugiații greci și macedoneni în România, acest capitol este structurat în trei secțiuni care reflectă evoluția politicii autorităților privind sprijinul acordat refugiaților. Prima etapă a fost cea a amenajării și repartizării de urgență a copiilor în grupuri și structuri mari. Această perioadă este urmată de o viață mai structurată în colonii și, mai apoi, de integrarea în sistemul școlar general și societatea românească. Începând cu 1957, toți copiii au părăsit marile instituții de stat și s-au integrat în sistemul de învățământ general sau forța de muncă.

Gestionarea stării de urgență

În aprilie 1948, 892 copii seoseau în România⁹. Numărul lor a crescut rapid și, la sfârșitul anului următor România avea în grijă 7379 persoane, majoritatea între 0 și 16 ani¹⁰. Precum în toate țările din regiune, principala organizație care s-a ocupat de refugiați a fost Crucea Roșie. Această instituție colabora în special cu Ministerele Sănătății, Educației și Muncii, precum și cu Comitetul

Romanian Children: Biopolitics, Humanitarian Aid and International Adoption, în Beatrice Scutaru, Simone Paoli (eds.), *Child Migration and Biopolitics. Old and New Experiences in Europe*, London, Routledge, 2021, pp. 124-144; Mirela Neagu, *Voices from the Silent Cradles: Life Histories of Romania's Looked-after Children*, Bristol, Policy Press, 2021.

⁹ ANIC, Fond Societatea Națională de Cruce Roșie din România. Serviciul Emigranți 1939-1941; 1949-1977, dosar 1/1949, f. 14. Primul cămin a fost organizat, la Sinaia, în martie 1948. Inițial au fost primiți 800 de copii, pentru ca numărul lor să crească la 4.000 în septembrie 1948 și 5.800 în ianuarie 1949.

¹⁰ *Ibidem*, dosar 1/1950, f. 6.

¹¹ *Ibidem*, dosar 5/1949, f. 8.

Național de Ajutorare a Poporului Grec și Frontul de Eliberare Națională (EAM). Creată la sfârșitul secolului XIX, Crucea Roșie Română a fost reorganizată, la 23 septembrie 1948 (Legea pentru organizarea Crucii Roșii Române), și se afla sub controlul statului¹¹. Pe lângă structura centrală de la București, Crucea Roșie a deschis o serie de filiale la nivel de județe. Aceste filiale erau cele care se ocupau de refugiați, în colaborare și cu ajutorul Comitetului central de la București. Începând cu anul 1955, Direcția Relații cu Străinătatea era însărcinată „cu problema emigranților aflați în țară” și cu asigurarea îngrijirii și educării copiilor coreeni și greci din coloniile și căminele Crucii Roșii, precum și cu plasarea în producție a elevilor ce așteptau studiile¹².

La 6 aprilie 1948, cei 892 de copii ajungeau în Călimănești¹³, mică localitate din județul Vâlcea, în Oltenia, stațiune balneoclimaterică cunoscută și foarte frecventată. Coloniile au fost create în stațiuni balneare deoarece aici existau capacități foarte bune de cazare (Hotelul de la Călimănești avea, de exemplu, o capacitate de 245 paturi). De asemenea, se considera că acest cadru va fi mai propice recreerii și vindecării copiilor bolnavi, comparat cu un spațiu în oraș¹⁴. Mulți dintre copii erau bolnavi (sufereau de febră reumatică, trahom, râie, păduchi, bronșită și traumatisme psihologice), unii erau orfani, alții speriați și dezorientați. Cea mai mare parte a populației refugiate erau copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 14 ani. Aceasta însemna că s-au născut imediat înainte sau în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și și-au petrecut primii ani ai vieții în condiții de greutate teribile și foamete, care au cauzat moartea a sute și mii de oameni între 1941 și 1943. La aceasta se adaugă războiul civil care a izbucnit în 1946. Se poate spune deci că

¹¹ Mariana Borcoman, *The History of the Red Cross in Romania*, în „Bulletin of the Transilvania University of Brașov”, vol. 2, 2017, pp. 117-124.

¹² ANIC, *Inventar Societatea Națională de Cruce Roșie din România. Serviciul Emigranți 1939-1941; 1949-1977*, pp. IV, V.

¹³ ANIC, Fond Societatea Națională de Cruce Roșie din România, dosar 5/1949, f. 8.

¹⁴ Sorin Farcaș, *Războiul civil din Grecia și colonia de Greci din Oradea*, în „Crisia”, vol. 44, 2014, p. 125.

războiul a devenit „mediul lor natural”, acești copii suferind de traume ale căror efecte și durată erau greu de evaluat¹⁵.

De la București au sosit echipe de infirmiere care, împreună cu o membră a conducerii Crucii Roșii din București și autoritățile locale (primarul stațiunii și personalul Crucii Roșii Râmnicu Vâlcea) au format echipe care au ajutat la primirea copiilor¹⁶. Copiii au fost, inițial, găzduiți în localul școlii primare din localitate unde au fost examinați medical, spălați, deparazitați și îmbrăcați în haine noi trimise de Crucea Roșie de la București¹⁷. Un grup de tineri din Uniunea Tineretului Muncitor (UTM) au ajutat la dezinfectarea hainelor, sub supravegherea infirmierelor. Fiecărui copil i s-a făcut o fișă medicală. Au primit și un medalion cu figura generalului Markos pe care era înscris și numărul matricol. De această operațiune s-au ocupat două membre ale Uniunii Femeilor Democrate din Romania (UFDR)¹⁸. Majoritatea copiilor au fost apoi transportați la Hotelul Statului unde s-a organizat o colonie de copii care a existat timp de aproape nouă luni¹⁹. Cei cu probleme medicale mai grave, ce nu puteau fi rezolvate local, au fost trimiși spre internare la spitalele din regiune (cum era cel de la Vâlcea) și din București²⁰. Odată ajunși în colonie, se începea punerea în practică a unui sistem ce va fi utilizat, mai apoi, și în alte colonii de copii greci, macedoneni și coreeni organizate de statul român. Inițial, personalul încearcă să împartă copiii pe grupe de vârstă și să organizeze un program de activități zilnice.

¹⁵ Milan Ristović, *Children as Refugees: Greek Children in Yugoslavia 1948-1960*, în Slobodan Naumović, Miroslav Jovanović (eds.) *Childhood in South East Europe. Historical Perspectives on Growing Up in the 19th and 20th Century*, Munster, LIT Verlag Munster, 2004, p. 223.

¹⁶ ANIC, Fond Societatea Națională de Cruce Roșie din România. Serviciul Emigranți 1939-1941; 1949-1977, dosar 1/1949, f. 14.

¹⁷ *Ibidem*, f. 8.

¹⁸ *Ibidem*, f. 14, 15.

¹⁹ ANIC, Fond Societatea Națională de Cruce Roșie din România. Serviciul Emigranți 1939-1941; 1949-1977, dosar 1/1949, f. 15.

²⁰ *Ibidem*, f. 15-17.

Scopul inițial era identificarea stării de sănătate a copiilor și găsirea modalităților de a-i trata. După cum afirma Crucea Roșie Română într-un raport din 1950, obiectivul principal a fost vindecarea copiilor și ameliorarea condiției lor fizice. Abia apoi se putea lucra la ridicarea nivelului cultural și civic în scopul pregătirii lor pentru munca de reconstruire a patriei după victoria KKE²¹. Copiii erau cântăriți și măsuțați lunar pentru a li se urmări evoluția. Săptămânal li se făcea baie și schimba lenjeria. Cu această ocazie se făceau și controale medicale²². Acest interes este ilustrat de seria de vizite realizate în colonie de medici specialiști (radiologi, dentiști etc.), precum și de numărul de angajați ai secției sanitare: un medic, două șefe infirmiere, 15 infirmiere și personal auxiliar sanitar. În comparație, secția educativă avea doar cinci educatoare, toate celelalte secții având un număr mai mare de personal (de exemplu 43 persoane angajate ca personal de serviciu pentru local, bucătărie și spălătorie, 14 personal de pază și șase membri ai secției administrative). Infirmeria a fost una dintre primele create în colonie, cu 17 paturi la început. Mai târziu s-au făcut pavilioane de izolare speciale (65 paturi). Un total de 670 copii au fost internați și tratați în infirmerie, afecțiunile cele mai frecvente fiind oreion (255), stare gripală și gripă (111) și bronșită (98)²³. S-a realizat și un număr mare de vaccinări, în special pentru a se limita riscul unor boli contagioase (anti-difterică, antitifo-paratifică, anti-scarlatinoasă), precum și teste pentru malarie. Copiilor identificați anemici li s-au administrat vitamine și suplimente alimentare. De asemenea, pentru ca toți copiii să „se dezvolte normal, viguroși și plini de sănătate” aceștia trebuiau să urmeze un program de educație fizică²⁴.

În ciuda acestor măsuri, bolile s-au răspândit în colonie. Acestea erau cauzate de mai mulți factori: copiii au ajuns la Călimănești în sezonul rece. Hotelul unde erau cazați, deși foarte

spațios, nu avea inițial paturi suficiente pentru toți copiii, care au dormit câte doi-trei în pat, fapt ce a dus la răspândirea bolilor contagioase. În plus, localul era o clădire amenajată pentru primirea turiștilor numai pe timp de vară, fără sistem de încălzire, ceea ce a favorizat cazurile numeroase de bronșită și gripă. În plus, menținerea celor bolnavi în izolare era foarte dificilă, aceștia fiind „furați” din pavilioanele de izolare de membrii familiei²⁵. După cele trăite în Grecia și în drum spre România, era foarte dificil pentru acești copii să aibă încredere în personalul coloniei. Membrii familiei și/sau ai satului, regiunii de origine erau singurele elemente ce le permiteau să se simtă în siguranță. În plus, cel puțin în stadiul inițial, niciun angajat nu vorbea limba greacă sau macedoneană, ceea ce făcea comunicarea și stabilirea unei relații de încredere foarte dificilă. De aceea, în prima lună de existență a coloniei, personalul a trebuit să respecte relațiile de rudenie și nu a reușit să împartă refugiații pe grupe de vârstă²⁶.

Aceste greutăți sunt confirmate de mărturiile copiilor care au petrecut timp în această colonie. Conform Danforth și Boeschoten, „copiii care au trecut prin România își amintesc cu groază timpul petrecut la casa din Călimănești, unde a izbucnit o epidemie de tifos și foamea a fost atât de puternică, încât copiii au fost nevoiți să prindă broaște și melci și să culeagă frunze din copaci pentru a putea mânca ceva, orice”²⁷. Acest exemplu reflecta situația economică extrem de dificilă a primilor ani postbelici în 1946, media europeană a producției de alimente fiind de doar 36% din cea a anului 1938. De aceea, multe țări au recurs la raționalizarea consumului alimentar. În România, s-a renunțat la raționalizare în 1954²⁸. Copiii de la Călimănești nu erau, deci, singurii care întâmpinau mari greutăți alimentare în această

²¹ *Ibidem*, dosar 2/1950, f. 6.

²² *Ibidem*, dosar 1/1949, f. 8.

²³ ANIC, Fond Societatea Națională de Cruce Roșie din România. Serviciul Emigranți 1939-1941; 1949-1977, dosar nr. 1/1949, f. 6, 9.

²⁴ *Ibidem*, f. 10, 11.

²⁵ *Ibidem*, f. 6, 12.

²⁶ *Ibidem*, f. 3.

²⁷ Danforth, Boeschoten, *op.cit.*, p. 71.

²⁸ Marius Cazan, *Poziția Bucureștiului în anii aprovizionării raționalizate. Gestiunea resurselor alimentare în R.P.R. (1948-1954)*, în „Studii și articole de istorie”, vol. 82, 2015, pp. 40, 43.